

1 JULI 1930.

AFLEVERING 3.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en Dr. JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE:

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFJAAR f 3.25.

MENSCH EN NATUUR.

(Vervolg van blz. 53).

Zoo is er bij ons een priesterkaste ontstaan met een geheim archief, een priesterkaste, die de schatkamers van Flora zorgvuldig bewaakt en die op ietwat onbescheiden vragen slechts antwoordt met een überlegenes Lächeln. Deze priesters leven echter in een voortdurende vrees, want er zijn altijd menschen buiten hun kaste, die enkele van de schatkamers weten te vinden

Zoo ziet de toekomst er voor onze priesterlijke schatkamerbe-
waarders tamelijk somber uit. Prof. PULLE.

NU, ik ben zelf een van die priesters, maar gelukkig heb ik een ongeschokt vertrouwen in de toekomst, niet alleen voor de hoogstwaarschijnlijk tamelijk weinige jaren, die ik nog te leven heb, maar ook voor mijn kleinkinderen, eventueele achterkleinkinderen en wat daar verder volgt. Zooals het thans staat met het Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, mogen wij de hoop koesteren, dat ons nageslacht zich nog lang zal kunnen stichten en verheugen aan een niet zoo heel erg gehavende Flora en Fauna in een van de merkwaardigste en meest bevoorrechte landen ter wereld.

De priesterkaste, waar Prof. Pulle het over heeft, is een commissie, ingesteld door de Botanische Vereeniging en die tot taak heeft, een onderzoek in te stellen

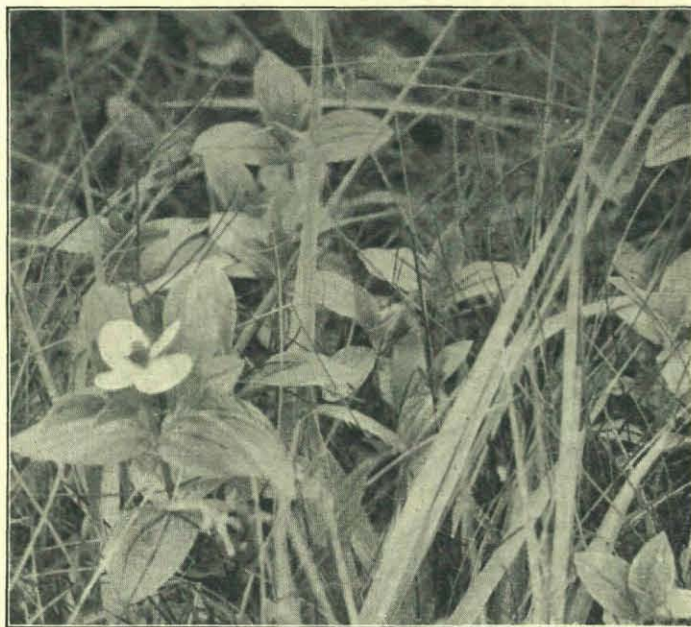
omtrent den staat van onze bedreigde of minder algemeene plantensoorten. Voorzitter van die commissie is Prof. Weevers, secretaris een van onze allerbeste floristen, de heer Jan Sloff, welbekend. Het archief, dat heelemaal niet geheim is, bevat reeds een uitvoerig kaartstelsel met de tegenwoordige groeiplaatsen van eenige honderden planten en zoo is deze commissie in staat om gegronde adviezen te geven aan alle lichamen en personen, die zich bezig houden met natuurbescherming, of die door hun positie en bezittingen in staat zijn, verderfelijke invloeden te weren uit het landschap. Een enkel voorbeeld: de voorzitter van de commissie lichtte den bezitter van het Kremboongbosch in omtrent het voorkomen van *Linnaea borealis* en verkreeg de toezegging, dat bij de exploitatie van het bosch deze pionierflora zou worden ontzien. De samenwerking van deze commissie met het hoofdbestuur van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten en met de Commissie van Advies voor de Staatsnatuurmonumenten, is ook van groot belang en geeft uitstekende resultaten. Mettertijd bij het tot stand komen van de Wet op het Behoud van Natuurschoon en ter bescherming van de Nederlandsche Flora en Fauna zal deze Commissie ook belangrijke diensten kunnen bewijzen. Het ware te wenschen, dat de Dierkundige Vereeniging, die zich al meer en meer gaat inlaten met de Fauna van Nederland, ook eens een dergelijke „priesterkaste” ging formeeren.

Mogen wij nu hopen, onze zeldzame dieren en planten, onze „bedreigde” landschappen in voldoende mate te behouden? In tegenstelling met Prof. Pulle, meen ik deze vraag bevestigend te mogen beantwoorden. Veertig jaar geleden geloofde ik dat ook al, of liever, ik besepte dat het noodzakelijk dien kant op moest, maar ik ontmoette weinig instemming en nog minder geloof. Thans telt de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten veertienduizend leden en hebben haar bezittingen een marktwaarde van over de drie miljoen gulden. Toen vijf en twintig jaar geleden de vereeniging werd opgericht, hielden overheidspersonen zich verre (met één uitzondering) en overheidslichamen nog veel verder. Thans wordt de vereeniging gesteund door Staat, door sommige provincies, door vele gemeenten. Noord-Holland, Gelderland, Noord-Brabant verdienen in dezen den eerepalm. Buiten de vereeniging ontmoeten we in de eerste plaats het Staatsboschbeheer, dat onovertreffelijke natuurmonumenten heeft behouden en dan volgen nog provinciale, gemeentelijke en bijzondere stichtingen van meer of minder uitgestrektheid en belang.

Er zijn nog enkele bedenkelijke uitzonderingen. Gedeputeerde Staten van de drie noordelijke provincies meenden zich te moeten onthouden bij de stichting van het natuurmonument Geusinger veld in Drente, in Zuid-Limburg is nog maar een heel bescheiden begin gemaakt, in de Provinciale Staten van Zuid-Holland zijn over de Reeuwijksche Plassen dingen gezegd, die mij heelemaal niet bevallen en met de wateronttrekking aan de duinen is het ook nog lang niet in orde. Zoo zou ik nog wel een poosje kunnen voortgaan, maar zelfs bij het neerschrijven van deze moeilijkheden, voel ik hoe de wakkere openbare meening, de onver-

drotten werkkraft van onze leiders, het ontwakend geweten en verbeterd inzicht van overheidspersonen en de lofwaardige offervaardigheid van duizenden welgezinden ten slotte toch een volledige overwinning zullen brengen. Ons land is wel dicht bevolkt, maar er is nog ruimte, veel grootsche ruimte, veel veilige ruimte, waar de planten en dieren, die onafhankelijk van den mensch, in dit plekje van de wereld thuis behooren, zich kunnen handhaven en ontwikkelen. Dit sluit niet uit, dat wij toch ook onze zeer waardeerende aandacht willen wijden aan de planten en dieren, die noodzakelijkerwijs of toevallig hun bestaan verzekerd vinden door of naast het menschelijk bedrijf.

Zeer zeker zal het behoud van sommige planten en dieren veel zorg en studie vereischen. In de groote natuurmonumenten, ik bedoel die van duizend en meer hektare, zijn ze vanzelf veilig; daar kunnen we ons de weelde veroorloven van een beschuttende grenszône. Maar ook kleine gebieden kunnen een verwonderlijke bestendigheid vertoonen en ik ken er wel, die een halve eeuw lang hun oorspronkelijk karakter, hun vegetatie van destijds hebben behouden en dat nog al onder den rook van Amsterdam. Mijn erva-

De Zweedsche Kornoelje, die zich weet te handhaven in het kleine natuurmonument bij Jipsinghuizen, midden in de roggevelden.

ring, die zich nu welbewust over vijftig jaren uitstrekt, leert mij, dat de vernietiging van flora, fauna, landschap bijna uitsluitend te wijten is aan den mensch en dat dus de mensch ook dien ondergang kan stuiten of herstellen. Natuurlijke oorzaken als abnormaal strenge winters, abnormaal droge en heete zomers, kunnen tijdelijk stoornis brengen, maar in den regel volgt zeer binnenkort volledig herstel. Dat hebben wij ondervonden en gezien in 1891, in 1895, in 1911, in 1917, in 1929 en het meeleven van deze verschijnselen geeft ons genot, vreugde, eerbied in plaats van zorg of verontwaardiging en moedeloosheid. En juist in onze natuurmonumenten kan men vrij die verschijnselen met profijt bestudeeren.

Wij gaan dus onbekommerd verder. Maar wat had Prof. Pulle een mooie rede kunnen houden, als hij het net andersom gedaan had.

JAC. P. THJSSE.